

К 792/Д 87

120000868765

ДРАМАТИЧЕН ТЕАТЪР

сава ОГНЯНОВ

РУСЕ

K 701

K $\frac{792}{284}$

ИОРДАН ИОВКОВ

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868765

444.775

И О Р Д А Н И О В К О В

Б О Р Я Н А

ДРАМА В ЧЕТИРИ ДЕЙСТВИЯ

по случай 95-годишнината от рождението на писателя

постановка

СЛАВИ ШКАРОВ

сценoграфия

НЕЙКО НЕИКОВ

ТЪРЖЕСТВЕНО ОТКРИВАНЕ

на сезона 1975—1976 година

12 ноември в операта

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА

БОРЯНА	РУМЯНА ТАШЕВА АЛБЕНА КАЗАКОВА
ЗЛАТИЛ	МИНКО МИНКОВ
РАЛИ, син на Златил	ГЕОРГИ СТЕФАНОВ
АНДРЕЯ, също	КОНСТАНТИН ДИМЧЕВ
ПАВЛИ, също	ВЛАДИМИР БРАТАНОВ
ВИДА, жена на Рали	ИВАНКА БЕНЧЕВА
ЕЛИЦА, жена на Андрея	АЛБЕНА КАЗАКОВА РУМЯНА ТАШЕВА
ВЪЛЧАН НАНОВ, по прякор Алфатарския цар, баща на Боряна	ВИКТОР ДАНЧЕНКО
ВАСИЛ ВАКЛИН, приятел на Андрея	НИКОЛАЙ АНГЕЛОВ
ЕДРЮ, също	НИКОЛА ЧИПРИЯНОВ
НИКОЛА, син на Вълчан Нанов	ВЕСЕЛИН РАЛЕВ
ПЕТЪР, също	ЛЮБОМИР МИРЧЕВ
СТАРАТА СНАХА, жена на Никола	ЕЛЕНА ДАНЧЕНКО
МЛАДАТА СНАХА, жена на Петра	СТЕФКА СТЕФАНОВА

Действието става в сегашно време, в едно село
на Северноизточна България.

животът на този именит българин

не е щастлива тема за биографите. В литературните справочници писаното за него се изчерпва с няколко незначителни реда: роден в стара Жеруна, учителствувал в Добруджа, ранен около града Гевгели, военен кореспондент на Северния фронт, нещастен дипломат в Букурещ, дребен чиновник в София, починал след една неуспешна операция в Пловдив — ето възловите събития на един жизнен роман. Но зад незначителността на този животопис се крие рядък хуманист, един от най-даровитите българи, които някога е раждала нашата земя. И това е така, защото, без да притежава значителна „външна биография“, той има, ако мога така да се изразя, богата, наситена с преживявания „вътрешна биография“, която се създава от многобройните срещи на едно чувствително сърце с живота и хората, с мъката и радостта, с красотата и злочестината. И ето, един ден ние разбрахме, че той е живял повече от мнозина свои съвременници, за да остави след себе си едно изкуство, актуално и днес.

... второто „аз“ на писателя

откриваме и в други негови герои, в които се проектира: в протегнатата ръка на Люцкан към бялата лайка виждаме негов жест, в монолога на Вълкадин с бога дочуваме негов реплики, в слабостта на Иван Бунала към хубавите коне бушува неговата страст, в нравствената красота на Боряна живее една от илюзиите на художника, в мъдростта и сладкодумието на Иван Белин са прехвъркнали искри от огнището на писателя, в съчувствието на селяните към неволята на Другоселеца бие голямото сърце на бележития хуманист — и още десетки и стотици авторски превъплъщения.

И все пак, какво даде този „нов български светец“ — както несполучливо го нарекоха някои след смъртта му — на своите герои?

Човеколюбие.

Не само това.

Нравствена красота.

Не само това.

Съвест.

Повече или по-малко всички тях хора проявяват ту навреме, ту със закъснение своята голяма човешка съвест, която изкупува греха, съхранява личността и те кара да проверяваш чистотата и границите на собствената си съвест. Оттук писателят-моралист ни изправя пред един вечен критерий: отговорността на човек пред себе си и пред другите — отговорността да живееш.

първото представление на „Боряна“

се състои на 18 септември 1932 г., като откриване на новия сезон в Народния театър — София. Постановката е работа на Николай О. Масалитинов, декори и костюми по скици от Борис Денев, изпълнител Александър Миленков.

Участвуват: Боряна — Зорка Йорданова; Златил — Владимир Тенев и Константин Кисимов; Рали — Георги Стаматов и Димитър Пешев; Андрея — Иван Димов; Павли — Порфирий Великов, Любен Саев и Веселин Симеонов; Вида — Златина Недева и Мара Пенкова; Елица — Надежда Костова; Вълчан Нанов — Богомил Андреев и Стефан Пейчев; Васил Ваклин — Никола Балабанов; Едрю — Пантелеї Хранов; Никола — Кръстьо Илиев; Петър — Стефан Пейчев и Марин Гошев; Старата снаха — Зоя Шаранкова и Сия Дюлгерова; Младата снаха — Мари Матен.

Постановката остава репертоарна за театъра повече от 10 сезона, като в някои роли влизат и нови изпълнители — Асен Камбуров, Стефан Сърбов, Аспарух Темелков, Милка Магнева, Магда Қолчакова, Пенка Икономова и други.

изходната точка, първоначалната идея

за драмата си аз взех от собствения си разказ „Имане“ (във „Вечери в Антимовския хан“). Отначало сюжетът беше по-друг и претърпя ред изменения, които са известни и на г. Д. Шишманов, комуто по него време бях разказал плана си. Тоя сюжет доби окончателния си вид по-късно, когато един мой приятел, г. Петко Колев Тишелов, учител в гимназията в гр. Харманли, ми разказа една действителна случка, която е и ядката на драмата ми.

Именно: един стар селянин, голям скъперник, имал пари и ги криел. Един от синовете му го проследил, открил где са парите и ги взел. Старецът от мъка умрял. Отпосле синът, който ограбил баща си, остарява, става също такъв скъперник, крие парите си, а неговите синове на свой ред искат да го ограбят. Тая истинска случка още в суровия си вид съдържа, както се вижда, всички данни, които намериха място и в пиесата ми.

... Освен тия подробности, които Тишелов ми съобщи, понеже е учител по български език, по мое предложение той зададе на учениците си от VI клас домашно на тема: „Караници между баща и синове“. Тия упражнения, в които са разказани най-различни семейни свади, отчасти изпълвани от мене, също ги имам у себе си. Учениците, които са ги подписвали, са живи, жив е учителят им Тишелов. Нещо повече: старият скъперник, който е прототип на Златила в „Боряна“ и за когото се отнася цялата история за парите, както е в пиесата, е също жив и си живее и сега в едно тракийско село...

Йовков на русенска сцена

Драматургичното творчество на Йордан Йовков се появява за първи път на русенска сцена през сезона 1928—29 г. Това е постановката „АЛБЕНА“, с режисьор Стоян Бъчваров и художник Страшимир Мачев, премиера на 28 април 1929 г.

Само след една година гостуващият Бургаски театър играе „МИЛИОНЕРЪТ“ с изпълнители като Йордан Сейков, Елена Хранова, Стоян Христов и други.

През сезона 1932—33 г. директор-режисьорът Матео Македонски поставя едновременно с Народния театър в София „БОРЯНА“. Първо представление на 8 октомври 1932 г. Участвуват Надя Манолова — Боряна, Петър Белогушев — Златил, Коста Трендафилов — Рали, Ангел Тодоров — Андрей, Стефан Караламбов — Павли, Пенка Василева — Вида, Тодор Обрешков — Васил Ваклин, Вера Делчева — Елица и други.

През сезона 1938—39 г. се поставя отново „АЛБЕНА“. Режисьор — Тачо Танев, скици за декори — Асен Попов. Тържествено откриване на сезона на 24 септември 1938 г. Участвуват: Елена Цветкова (Стефанова) — Албена, Коста Трендафилов — Нягул, Любен Желязков, Енчо Тагаров, Иван Дюлгеров и други.

„БОРЯНА“ се играе на 26 май 1942 г. от гостуващия Общински театър — Добрич (Толбухин).

Пак „БОРЯНА“ бива поставена от режисьора Александър Иконографов през сезона 1943—44, премиера на 4 декември, с участието на Ана Георгиева — Боряна, Петър Василев — Златил, Георги Георгиев — Рали, Васил Димитров —

Андрея, Йордан Спасов — Павли, Пенка Кулева — Вида, Иван Куманов — Вълчан Нанов, Стефан Великов — Васил Ваклин и други.

След народната победа на Девети септември Йовков е отново обичан репертоарен автор. Още на 27 февруари 1947 година бива поставена комедията „МИЛИОНЕРЪТ“, режисьор Пегър Кючуков, художник — Георги Каракашев. Роляте се изпълняват от Петър Кючуков, Васил Димитров, Люба Тсмелкова, Александър Бечев, Надя Гавазова, Цанко Войнов и други.

От 11 до 15 май 1955 г. в Русе гостува Толбухинският театър, който представя своята постановка на „БОРЯНА“. „АЛБЕНА“ бива поставена на 11 ноември 1966 г. от артиста Иван Йорданов, с художник Цанко Войнов. Ролята на Албена се изпълнява от Елена Баева и Вихра Котова, Георги Билалов е Нягул, Диана Деянова — Нягулица, Георги Радомиров — Сенебирски, Минко Минков — дядо Владо, участвуват още засл. арт. Александър Бечев, Ева Ганева, засл. арт. Георги Георгиев, Минчо Николов, Кина Македонска, Атанас Балбузанов и други.

На следващата година режисьорът Аврам Георгиев с художника Димитър Гилев осъществяват нова постановка на комедията „МИЛИОНЕРЪТ“. Участвуват: Николай Лилянков, Рене Белогушева, Виктор Данченко, Минко Минков, Борислава Кузманова, Антоанета Кръстева, Елена Данченко, Димитър Йорданов и други. Настоящата постановка на „БОРЯНА“ е трета по ред на русенска сцена.

в русе йовков се е учил

през учебната 1893/94 година, записан в Русенското класно училище под № 30 в III б клас, като Юрдан Стефанов.

Завършил втори прогимназиален клас в Жеравна, той заминава да продължи образованието си в Русе.

Малкият Йордан се отлъчва за първи път от семейната среда, попада в оживлението на големия непознат град. И макар да живее с по-големия си брат Николай, често броди сам или с другари от училището по бреговете на Дунав и Лом. Квартирата в махалата Гирдап очевидно притеснявала момчето, привикнало на надиплените старопланински хоризонти и безбрежната добуджанска равнина. Пословично стеснителен, сблъскал се и с много не-голямата възискателност на русенското преподавателско тяло, Йордан показва необикновено

слаб успех. Как отзвучава този факт в тънката и чувствителна душа личи от факта, че на следващата година той не посещава училище и остава при баща си и братята си в с. Чифуткьой. Едва през учебната 1895—96 г. Йовков продължава учението си като показва отличен и много добър успех по всички предмети, за да завърши със свидетелство от първи ред с отличие в новооткрития трети прогимназиален клас в Жеравна.

През Русе Йовков минава на няколко пъти много по-късно, на път за Букурещ и на връщане оттам, но вече като известен български писател.

В наше време Йордан Йовков неотлъчно е при нас с многобройните издания на своите книги, с пиесите си, които с кратки промеждутъци постоянно присъствуват в репертоара на Русенския театър.

неговите книги и творби

са преведени — по непълни библиографски данни — на около 33 езика; за него са писали изследвания, статии, рецензии, дори книги редица чужди критици и литературоведи, между които проф. Луиджи Салвини, проф. Й. И. Маккола, проф. Сабри Есат Сиявушгил, Михалис Родас, Д. Горбов, Г. Я. Илина, Янина Прегер, Едвард Можейко; за неговото голямо творчество са правили изказвания писателите Жюл Ромен, Михаил Садовяну, Михайло Лалич, Казимира Алберти, Бронислав Цирлиц, Яшар Кемал и много други. От изкуството на Йордан Йовков и неговата художествена простота се е учил такъв именит прозаик като лауреата на Нобелова награда Иво Андрич, който умее удивително да превръща „локалното в „общочовешко“, да оглежда голямото „европейско небе“ в малкия живот на едно балканско селище. От творчеството на Йордан Йовков се е интересувал и Томас Мас, един от най-големите хуманисти на XX век. В известната антология „Най-хубавите световни разкази“, 1856, Виена—Мюнхен—Базел, правена при близкото участие на Томас Ман, авторът на „Грехът на Иван Белин“, който единствено представлява българския разказ, е нареден между най-големите новелисти.

представлението се води от
Д Е Н К А П О П И Л И Е В А

текста следи
М А Р И Н А К И Р К О В А

технически сътрудници

Художник-изпълнители — Димитър Гилев и Христо Луканов.
Зав. техн. и проектантско бюро — Петър Гузелски.
Ръководител организация и реклама — Надежда Ва-
нева. Ръководители художествено осветление — Геор-
ги Харалампиев и Димитър Ников. Звуково офор-
мление — Цвятко Ячев. Театър-майстори — Кънчо На-
чев и Здравко Владимиров. Тапицерско ателие — Йордан
Петров. Завеждащ театрален реквизит — Васил Сапунджиев.
Шивашко ателие — Каролина Димитрова, Слави Николов.
Железарско ателие — Георги Петков. Дърводелско ателие —
Нено Ненов. Грим и перуки — Станой Станоев, Гинка Анге-
лова. Завеждащ театрален гардероб — Стоянка Найденова.

Материали в програмата от книгите: Йовков и неговият
свят“ от Симеон Султанов, София, 1971, с. с. 7, 10, 251; „Ле-
топис на Народния театър „Иван Вазов“, София, 1971, с.
279; „Йордан Йовков — спомени и документи“ от Димо Ми-
нев, Варна, 1969, с. с. 42—45, 332.

редакция и уредба на програмата
В А С И Л Е Н В А С Е В

